

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1258

av **Finn Bengtsson (M)**

Straffskalan vid läkemedelsförfalskning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av straffskalan vid läkemedelsförfalskningsbrott och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Förfalskade läkemedel är olagligt framställda och distribuerade piller eller vätskor som med dagens förfinade förfalskningstekniker är praktiskt taget omöjliga att skilja från riktiga läkemedel vid enbart en inspektion med ögat. Även för experter som tull/polis och uppköpare (antingen läkemedelsbolag för råsubstans eller apoteksverksamhet för färdiga produkter) förefaller dessa i det närmaste oskiljaktiga från äkta varusubstanser och produkter som godkänts av myndigheter med ansvar för kvaliteten på läkemedel, i Sverige Läkemedelsverket.

I Sverige samverkar polisen, Tullverket och Läkemedelsverket, vilket bland annat resulterat i stora beslag och ett flertal gripanden.

Men problemet med ett alltför lågt straffvärde i gällande lagstiftning har gjort verksamheten extremt lönsam med liten risk för upptäckt. Det finns till och med exempel på att åklagare avstått från utredning i klart misstänkta fall, varför beivran och påföljd för dessa brott idag närmast lyser helt med sin frånvaro. Traditionella narkotikaligor har därför visat en tendens att övergå från en typ av illegala substanser till en annan som är svårare att kontrollera.

De omfattande medicinska komplikationer som falska läkemedel leder till är väl kända. Hur stort det potentiella hotet mot patientsäkerheten som en sådan idag okontrollerad men illegal verksamhet innebär för Sveriges vidkommande är dock okänt och måste därför omgående utredas och analyseras.

Tull-, polis- och åklagarväsenden utgör i detta sammanhang centrala instanser för att ta initiativet till en mer noggrann analys av problemets omfattning för svenskt vidkommande. Dessutom bör straffbestämmelserna för denna typ av brottslighet ses över med syfte att dels skärpas, dels bättre än idag harmoniseras med det allvarliga brott

som förfalskade läkemedel utgör och för dess konsekvenser för samhället och dess medborgare.

Exempel på det senare är att i de fall en substans narkotikaklassas så är straffskalan betydligt högre än om substansen utgör till exempel ett hormon, en hjärtmedicin, ett antibiotikum eller ett vaccin. Detta är helt orimligt eftersom exempelvis ett förfalskat hormonpreparat, som därmed inte kan garanteras vara varken effektivt eller ofarligt (giftigt), är lika riskabelt att exponeras för som ett narkotikum. Därtill kan ett felaktigt hormonpreparat ur ett miljöperspektiv ställa till mer skada för naturen, växt- och djurliv, än ett narkotiskt preparat. En felaktigt förfalskad hjärtmedicin kan tänkas både vara utan effekt och ha för stor effekt, så att patienten istället får en försämrad hjärtfunktion eller kanske till och med avlider. Ett förfalskat antibiotikum kan om det har försämrad effekt påskynda utvecklingen av antibiotikaresistens, en av vår tids globala medicinska utmaningar att komma tillrätta med. Slutligen, bland dessa exempel, så kan ett förfalskat vaccin som inte leder till förväntad skyddseffekt, leda till att epidemier eller till och med pandemier sprids trots att vaccineringsstrategier har tillkommit för att hindra sådan smittspridning. Detta kan parat med om det falska vaccinet dessutom ger upphov till särskilda biverkningar, negativt påverka viljan hos en befolkning att i senare skeden låta vaccinera sig inför en hotande epi- eller pandemi, och får således långtgående konsekvenser för hela samhällets säkerhet och folkhälsa av proportioner som är minst lika allvarliga som vad falsk narkotika kan medföra.

Mot ovanstående bakgrund är det orimligt med de olika straffskalor som gäller för ett brott av minst liknande allvarlighetsgrad oberoende av vilken substans som förfalskats. Generellt gäller att dagens straffskalor är mycket modesta i förhållande till brottets möjliga allvarliga eller till och med livshotande eller dödande konsekvenser för enskilda och för samhällets säkerhet i stort.

En översyn av om ett nytt lagrum som tar fasta på exempelvis spridande av gifter eller dråp (om utan medveten intention) eller mord (om medveten intention) i samband med beivrande av läkemedelsförfalskningsbrott är enligt motionären helt nödvändig idag. Även om den så kallade nationella läkemedelsstrategin påtalar problemet med förfalskning av läkemedel och föreslår åtgärder mot detta, så har ännu så länge ett krav på harmonisering av straffskalorna som berör detta brott inte rests.

Utskottet har under föregående riksmöte 2016/17 behandlat en likalydande motion. Utskottet valde med anledning av propositionsarbetet inom Regeringskansliet med medicimekonventionen att inte ta några initiativ med anledning av den motionen.

Jag vill därför att utskottet med bifall till denna motion ger regeringen detta tillkänna.

Finn Bengtsson (M)